

Václav Franc

RÓZA

BYLA JSEM NULA DEVÍTKA

Václav FRANC

RÓZA

aneb

BYLA JSEM NULA
DEVÍTKA

PROLOG

Nula osmička mi říkala, že nás stejně zlikvidují, protože jednou ten podvod praskne. A my jako svědci budeme muset zmizet, abychom nemohli mluvit, abychom nemohli podat svědectví o tom, jak to všechno bylo.

I.

Vyjíždím zdviží do dvaasedmdesátého patra. Představuji si, že každé patro znamená určitý úsek odloučení. Kdybych si změřila krevní tlak, atakovala bych zcela určitě rekord. Jak to zvládnou? Jak bude vypadat? Otázky bombardují moji centrální nervovou soustavu. Jak je to dávno, co jsem ji viděla naposledy?

Raději nevzpomínat. Zdviž se zastavuje. Jsem na místě. Jak dlouho jsem na tento okamžik čekala? Jak dlouho o něm snila? Mnohokrát jsem ztrácela naději, že ji ještě někdy uvidím.

Chodba je dlouhá, konečně na dveřích uvidím její jméno. Rozálie Schrenkl. Mám asi horečku. Jaká budou naše první slova? Poznám ji? A ona mne? Prý si demence vybírá svou daň, jak tvrdil její lékař.

Mám zaklepat, nebo rovnou smáčknout knoflík a otevřít dveře? Rozálie Schrenkl. Opakuji si pro sebe.

Ťuk. Ťuk. Ťuk.

Chvilí je nekonečné ticho. Pak slyším nějaký hlas.

„Volno,“ zřetelně slyším, ale nevybavuji si, jestli je to její hlas, nebo počítačová verze lidského hlasu. Za ta léta jsem zapomněla i její hlas. Vidím ji stále na fotografii, to byla ještě mladá. Pár let po svatbě. Je to vlastně jediná společná fotografie mých rodičů, kterou vlastním. Divím se, že mi ji nesebrali.

Usmívají se. Jsou šťastní, alespoň tak vypadají. Celý krásný život před sebou.

Dveře se pomalu otvírají. Na první pohled si všimnu postele. Vedle malý stolek a pojízdné křeslo. Na něm sedí stará žena. Vrásky v obličejí se pokouší o úsměv. Šedé neupravené dlouhé vlasy obkružují obličej. Hledám v něm známé rysy. Něco málo má společného s onou fotografií. Výrazný nos a černé oči. Vpadlé černé oči.

„Mami,“ řeknu a slyším, jak jsem polkla na sucho.

„Holčičko?“ slyším odpověď. Na konci s otazníkem. Holčičko? To znamená, že mě nepoznala, není si zcela jistá, že jsem její z její krve.

„Mami, hrozně jsem se na tebe těšila,“ chci ji obejmout a políbit.

Odtáhla se. Její reakce mě překvapila, čekala jsem, že i ona je ráda. Po tolika letech opět obejmeme svoji dceru. Těšila se?

„Počkej, Holčičko. Chci se tě na něco zeptat,“ zarazila se a začala si mě dlouze prohlížet.

Její pohled mě páčil na tváři, jako kdyby mi na čele vypaloval cejch. Nebo jen nějaký stroj s rentgenovými očima hledá čip?

„Kdy jsme se viděly naposledy?“

„Naposledy? Vždyť si to musíš pamatovat stejně jako já. Bylo mi patnáct a odjížděla jsem do výcvikového střediska pro lety do vesmíru, jak sis přála,“ vysypala bych ze sebe klidně o půlnoci.

Je to již dávno, strašně dávno, možná se mi to jen zdálo, přesto ještě dnes vidím scénu jako z nepodařeného filmu. Mám u nohy jako poslušného psíka těžký kufr, objímáme se. Jsem vlastně ještě dítě a odcházím z domova.

„Mami, já zůstanu doma,“ snažím se ještě naposledy zlomit tvoje pevné rozhodnutí.

„Ne, pojedeš,“ trváš na svém. „Je to jediné řešení, jak prožít život jinak.“

„Ale, mami,“ namítám. „Já chci žít s tebou!“

Slzy mi tečou po tvářích, ale ty jsi jako skála.

„Běž už, nebo ti to ujede,“ říkáš bezcitně.

Opravdu se mě chceš zbavit? Nerozumím tomu všemu. Netoužím po slávě. Představa, že se už třeba nikdy neuvidíme, mi drásá srdce.

„Mami, prosím,“ naposledy tě obejmou.

„A pamatuj si, Holčičko, nikomu nevěř!“

Tvoje poslední slova slyším jako ve snu na stupátku rychlíku. Mávám. A pak se mi vzdaluješ. Vzdaluješ. Navždycky. Navždycky?

„A pamatuješ si, Holčičko, jaká byla moje poslední slova tenkrát na nádraží?“

Ona mě snad zkouší, ale proč?

„Nikomu nevěř!“ odpovídám a je mi smutně. Schůzku s matkou jsem si představovala jinak. Možná bere nějaké léky.

„Tak vidíš, Holčičko. Co když nejsem tvoje matka? Co když jsem jen nějaká nastrčená bytost? A jak mám vědět já, že ty jsi moje Holčička? Moje pravá Holčička a ne nastrčené Univerzum, vydávající se za mou dceru?“

„Mami, zeptej se mě na cokoliv, co by tě přesvědčilo, že jsem to opravdu já. Proč mě tolik ponižuješ? Já jsem opravdu tvoje Holčička,“ brečím. Je mi jedno, že si slzy razí cestu po tvářích. Je mi jedno, jak bude pokračovat můj další život.

„Tak dobře,“ přistupuje na moji hru. „Měli jsme doma nějaké zvíře?“

„Samozřejmě,“ usměji se. Vzpomněla jsem si na kocourka Mikeše. „Přece Mikeše!“

„Ano, Mikeš se jmenoval,“ přiznává matka. „A měl nějaké zvláštní znamení?“

„Mami, jakou hru tady se mnou hraješ? Dobře si pamatuji, že bych celý černý, ale na zadní levé noze měl takový malý bílý flíček,“ vybavuje se mně celé dětství.

Strašně jsem si přála mít doma živé zvířátko. Matka dlouho nesouhlasila, až když jsem přinesla samé jedničky na vysvědčení, ustrnula se a kocourka mi povolila.

„Vypadá to,“ na okamžik znejistěla, „že budeš opravdu moje malá Holčička,“ zvedla ke mně ruce, aby mě objala. „Tohle jsi nikde nemohla najít na těch dnešních strojích, na booku, nebo jak se všechny ty blázniviny jmenují, i když, kdo ví?“

„Mami,“ rozplakala jsme se.

„Holčičko, už můžu umřít, splnilo se mi moje poslední přání,“ řekla.

„Mami, dnešní medicína umí divy, musíme si všechno vynahradit, všechny ty roky, co jsme se neviděly. Já ti musím říct spoustu věcí, vždyť ty vlastně nevíš nic od chvíle, kdy jsem ti zmizela ve výcvikovém středisku. Ty nevíš vůbec nic,“ byla jsem zase naměkko.

„Ono je někdy lepší nic nevědět, Holčičko,“ utřela si červené oči.

II.

„Mami, nemáš hlad?“

„Nemám. V mém věku to není nic divného, Holčičko! A ty preparáty, kterým se dnes říká jídlo, bez chuti a bez zápachu, to vlastně ani není jídlo,“ klidným hlasem bez jakéhokoliv výrazu odvětila matka. Chvillemi mi připadala jako naprogramovaný stroj, bez emocí.

„Neměla bys na něco chuť, třeba bych to sehnala a příště přinesla,“ snažila jsem se ji nějak rozveselit, vykolejit z jejího stereotypního života.

„Víš, na co bych měla opravdu chuť?“ položila spíše řečnickou otázku. „Na jahody. Na jahody se šlehačkou. Jako malá holka jsem je strašně ráda jedla. Babička natrhala na záhonku čerstvé jahody, tenkrát se ještě pěstovaly, ne jako dneska ty chemické syntetické hrůzy.“

Přiznám se, že se mi začaly sbíhat sliny. „Mami, pamatuješ, jak jsme chodívaly na jahodový pohár do cukrárny, kolik mně mohlo být, pět nebo šest.“

„To si nemůžeš ani pamatovat, Holčičko, to bylo ještě v době, než svět začali řídit Oni. Vlastně už se dostávali pomaličku k moci. No a ty konce nakonec vidíš sama líp než já. Já už se nikam nedostanu, občas mně vyvezou ven. Dívám se na slunce a říkám si, jak ten život strašně utekl,“ aspoň na chvíli se zasnula.

„Mami, pokusím se sehnat pravé jahody, třeba ještě někde...“

Skočila mi do řeči: „Prosím tě, nenech se vysmát, kde by dneska mohly růst jahody. Celá planeta se změnila. Nic nefunguje jako dřív a stačilo k tomu pár desítek let. A já jim jako mladá dokonce věřila, že to myslí dobře, že svět bude lepší, krásnější. Že budeme všichni šťastní a spokojení,“ záblesk lepší nálady byl ten tam.

Myslím, že existovala nějaká pohádka, matně si vzpomínám, že mi ji sama vypravovala. Holčičku poslali v zimě pro jahody do lesa. Ona je nakonec přinesla, protože jí pomohli nějakí mužičci, možná jich bylo dvanáct, ale přesně si to už nepamatuji. Nebo deset? Pokusím se najít ony mužiky a pro matku jahody sehnat. Třeba ještě dneska existují pohádky.

„Matně si vzpomínám, jak jsme pak jednou jely z cukrárny domů. Zlobila jsem a tys mi naplácala na zadek. Pak jsi z toho měla problémy, ale už si to přesně nepamatuju,“ marně jsem hledala ve své paměti. Byla to jen jedna paměťová stopa. Možná jedna z prvních v mém životě.

„To bylo jinak. Měla jsi takové páskové letní botičky. A pravá bota ti spadla. Ty sis ji nechtěla nechat nasadit. Pořád jsi křičela, že ty sama. Chvíli jsme se přetahovaly o botu. Nakonec jsi ji hodila na vozovku, málem ji přešel autobus. A já už toho měla dost, v té době začaly problémy s tvým otcem. Bývala jsem podrážděná. Několikrát jsem tě plácla přes zadek, ale to bylo v té době absolutně tabu. Bít dítě! Okamžitě si na mě posvítila mravnostní policie. Ani si nedovedeš představit, co mi to dalo starostí a námahy, abych tě ochránila, abych si tě mohla nechat u sebe. Křičeli na mě na úřadech, že jsem krkavčí matka a nemůžu tě vychovávat. Hrozilo tvoje umístění v dětském

domově. Měla jsem zápis v osobním listě. A celou dobu mi to předhazovali. Já učitelka, která má vychovávat naši mládež a chová se tak hanebně k vlastní dceři,“ na chvíli se zastavila.

„To jsem nevěděla, mami,“ přetrhla jsem chvíli ticha.

„Oni si našli na každého něco. Říkalo se tomu pozitivní nebo negativní motivace. Aby pro ně člověk pracoval, stačilo jej nějak motivovat. Finančně nebo postavením. A pokud se nenechal uplatit, i když každý člověk je ve své podstatě uplatitelný, otázkou pak zůstává pouze výše úplatku, tak přišla negativní motivace. Řekneme o tobě, že biješ děti, už nikdy nebudeš učit, budeš vykonávat na škole pomocné práce, třeba uklízečku, aby tě všichni viděli, aby tě měli stále před očima. Kolegyně, kolegové, ale především rodiče žáků. Jejich bývalá paní učitelka uklízí. Ne že bych se té práce bála, ale bylo to jakési stigma. A člověk udělal, podepsal cokoliv, aby nebyl ocejchován. A v té době se vyhrotila situace s tvým otcem,“ bylo vidět, že ji řeč unavuje.

„Ale, mami, táta od nás přece odešel. Pamatuju se, že když jsem spala v dětském pokoji, nebo spíše ležela, než jsem usnula, a tiskla k sobě svoji nejmilejší panenku, jak ona se vlastně jmenovala, slyšela jsem vaše hlasy.

Hádali jste se a já se bála, že jsem něco provedla. Vycítala jsem si, že jsem nebyla hodná, že vám přidělávám jen samé starosti. A když jsi mě mermomocí chtěla později poslat do výcvikového střediska, myslela jsem si, že se mě chceš zbavit, protože jsem zase něco provedla,“ snažila jsem se najít spojitosti v mém dětském životě s realitou.

„Ale tvůj otec od nás neodešel,“ matka se rozpovídala. „Ale byl odejit.“

„Odejit? Co to znamená? To je přece jedno a totéž, odešel a odejit?“ nechápala jsem.

„Není to jedno, Holčičko. Tvůj otec byl lékař, poznali jsme se ještě na fakultě, on studoval medicínu a já byla na ped'áku. Líbil se mi na první pohled. Zatímco já byla jen průměrná studentka, on byl premiant. Po ukončení studia dostal šanci pracovat ve výzkumu léčiv. Nahlédl pod pokličku a začal si uvědomovat, že pokud se dostanou k moci Oni, budou se snažit zredukovat počet obyvatel na planetě. A nebudou se štítit žádných metod. Jejich ústav v tom měl důležitou roli. Jenže on chtěl lidem pomáhat, ne jim škodit. Často doma dlouho do noci seděl a rozmýšlel se, co má dělat. Jak se zachovat? Začal i pít, což dříve nedělal. Měl být ve výzkumu povýšen, ale musel by přistoupit na jejich hru. Dlouho vzdoroval. Pak jej poslali na výzkumný úkol do terénu. Říkalo se tomu tak. Dostala jsem od něj za pár týdnů dopis, abych se na něj nezlobila, že nás má, tebe i mne, pořád strašně rád, ale že se v terénu seznámil s jinou ženou. Čeká s ní prý dítě, nám bude posílat peníze na tvoji výchovu, ale už se k nám nikdy nevrátí.“

„Proč jsi mi to nikdy neřekla, mami?“

„Bylo to pro nás obě lepší, otec odešel za jinou ženou, tenkrát to bylo časté. Nikdo se nad tím nepozastavoval.“

„Máš pravdu, mami, vzpomínám si, že řada spolužaček žila jen s matkou,“ pokyvovala jsem.

„Tak vidíš. Jenže já věděla, že nás nechtěl opustit, ale donutili jej.“

„Donutili?“ Zaváhala jsem, nakonec já bych mohla vyprávět, co znamená sloveso donutit.

„Byla to negativní motivace,“ pokračovala matka. „Snažili se jej přede mnou očernit, abych ho již nehledala. Kdo ví, možná jej fyzicky zlikvidovali. Kdo ví, jak to vlastně bylo?“

„Ale já si vzpomínám, že jsem od něj dostávala pohlednice k Vánocům, než Oni Vánoce zrušili,“ namítala jsem.

„Máš pravdu, pohlednice chodily, ale byly to předtištěné obrázky, na které se jen někdo podepsal. Dopsal jméno adresáta a odesílatele. Takových pohlednic chodily denně stovky, možná tisíce,“ vysvětlovala trpělivě matka.

„Nejdřív jsem si taky myslela, že to píše tvůj otec, ale jednou mi doručovatelka ukázala svoji kabelu, ve které nosila štosy podobných pohlednic. Se stejným textem. Všechny vás zdravím, mám se dobře. Líbá Vás váš...“

„Nejsi unavená,“ všimla jsem si, že matka zavřela oči a ponořila se do pojízdného křesla.

„Trochu ano,“ přiznala.

„Mami, já se podívám do booku, třeba tam najdu nějaké informace o otci. Četla jsem na kompu, že ústav pro studium abnormality studuje osudy lidí, kteří jim byli nepohodlní.“

„Potřebuju si chvilku odpočinou, dobít baterky, ale můžeš tady klidně zůstat, stačí mi čtvrt hodinka, budu zase fit,“ zajela s vozíkem do rohu místnosti a spustila indikátor. Netrvalo dlouho a slyšela jsem, jak pochrupuje.

Chvilé čekání jsem využila brouzdáním po booku.